

Таким чином, значна перевага комунікативного методу в тому, що процес навчання іноземних мов будується адекватно реальному процесу мовленнєвого спілкування, тобто процес навчання є моделлю процесу мовленнєвої комунікації.

Література:

1. Китайгородская Г. А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам / Г. А. Китайгородская. – Издательство Московского университета, 1986.
2. Парыгин Б. Д. Социальная психология. Проблемы методологии, истории и теории / Б. Д. Парыгин. – Санкт-Петербургский гуманитарный университет. – СПб, 1999. – 592 с.
3. Пасов С. І. Комунікативний метод навчання іноземному спілкуванню / С. І. Пасов. – 2-е вид. – М.: Просвещение. – 1991. – 223 с.
4. Савченко О. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти / О. Савченко // Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За загальною редакц. О. Овчарук. – К., 2004. – С. 34–46.
5. Richards J. Communicative teaching today / J. Richards. – Cambridge, 2006. – 42 p.

УДК 378.147

А. Й. Гордєєва,

Київський національний університет, м. Київ

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Стаття присвячена проблемі організації самостійної роботи студентів з вивчення професійно орієнтованої англійської мови. Окреслено поняття самостійної роботи. На основі посібника з самостійної роботи для соціальних робітників представлено три етапи її організації. Визначено цілі викладача та студентів на кожному етапі. Запропоновано методичні рекомендації щодо використання посібника.

Ключові слова: професійно орієнтована англійська мова, спеціалісти з соціальної роботи, посібник з самостійної роботи, етапи самостійної роботи

SELF-STUDY WORK OF STUDENTS FROM DISCIPLINE «ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES»

The article gives a short review of scientific research dealing with the organization of students' independent activity for English for Specific Purposes learning. Special attention is paid to the motivation of social workers' independent activity. The three stages of self-study work have been determined on the base of the self-study manual for specialists in social work. The teacher's and students' goals on each stage have been specified. The methodological recommendations on the application of the manual have been given. The perspectives of future scientific investigations have been indicated.

Key words: English for specific purposes, specialists in social work, stages of self-study work, manual on self-study work

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Статья посвящена рассмотрению проблемы организации самостоятельной работы студентов по изучению профессионально ориентированного английского языка. На основе пособия для самостоятельной работы социальных работников представлены три этапа ее организации. Определены цели преподавателя и студентов на каждом этапе. Предложены методические рекомендации по использованию пособия.

Ключевые слова: профессионально ориентированный английский язык, специалисты по социальной работе, пособие по самостоятельной работе, этапы самостоятельной работы.

У навчанні іноземної мови професійного спрямування головною метою є формування особистості, яка здатна до виконання успішної, продуктивної та ефективної професійної діяльності з використанням засобів іноземної мови або в умовах іноземної культури. Самостійна робота студентів при вивченні профільної іноземної мови розглядається як важливий фактор засвоєння навчального матеріалу. Тому вона повинна стати основою здобуття знань з професійної іноземної мови, важливою частиною процесу підготовки кваліфікованих фахівців рівня «спеціаліст» і «магістр».

Самостійна робота є широким поняттям, у тлумаченні якого сформувалися різні підходи, що зумовлено відмінностями в розумінні суті цього явища. Досить часто самостійну роботу розглядають як окремих вид навчальних занять поряд з лекцією, семінаром або практичним заняттям. При цьому її суттєвими ознаками вважають проведення заняття за розкладом, роботу без безпосередньої участі викладача, але під його контролем. За іншими твердженнями, самостійна робота передбачає всю активну розумову діяльність студентів у навчальному процесі, є внутрішньою основою зв'язку різних видів і форм занять між собою. У цьому випадку самостійна робота охоплює всі види і форми навчального процесу, тобто пізнавальну діяльність не лише поза аудиторією, але й на лекціях, семінарах, індивідуальних співбесідах, залах, іспитах, під час захисту курсових, дипломних робіт тощо. У рамках нашого дослідження йдеться про організацію самостійної роботи з фахової англійської мови, під якою ми розуміємо форму організації і здійснення самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх соціальних робітників як поза аудиторією, так і в аудиторії.

Питанню самостійної роботи тих, хто навчається, присвячено роботи А. П. Авдєєнко, І. П. Задорожньої, І. О. Зимньої, В. О. Козакової, А. В. Конишевої, Т. М. Пашенко, А. І. Родинко, Н. Ф. Коряковцевої, Н. В. Ягельської, Л. В. Ягеніч та ін. Науковці підкреслюють, що особливе значення для організації самостійної навчальної діяльності учнів/студентів мають підручники та навчальні посібники, які повинні формувати правильне розуміння необхідності самостійної роботи, визначати обсяг, структуру і зміст навчального матеріалу, містити методичні рекомендації щодо організації виконання програми самостійної роботи, форми контролю і критерії її оцінювання.

Для навчання майбутніх фахівців з соціальної роботи професійно орієнтованої англійської мови нами створено посібник *Self-study Book for Social Workers* [2]. Метою статті є представити методику організації самостійної роботи спеціалістів з соціальної роботи третього та четвертого років навчання, використовуючи матеріали посібника і зробивши їх логічним продовженням навчальної діяльності студентів на заняттях з англійської мови під керівництвом викладача. Посібник містить вісім розділів, які відповідають тематиці робочої дисципліни «Англійська мова для соціальних робітників» [1]. У кожному з них у відповідних підрозділах «Reading Section», «Language Section» і «Writing Section» подано розроблені авторами вправи і завдання, які спрямовані на вдосконалення лексико-граматичних навичок і розвиток умінь писемного мовлення.

Структура навчального посібника, а також дані його апробації впродовж двох років дозволили нам виділити етапи організації самостійної роботи студентів, які представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Методика організації самостійної роботи спеціалістів з соціальної роботи

Етапи	Мета викладача / студентів	Навчальна діяльність студентів
I. Підготовчий етап	1. Ознайомити із структурою посібника та навчальним матеріалом. (Викладач) 2. Усвідомити структуру організації навчального матеріалу. (Студенти)	1. Визначення мети вправ і джерел пошуку необхідної для їх виконання інформації (<u>аудиторна робота під керівництвом викладача</u>) 2. Постановка цілей, складання плану і проектування кінцевого результату самостійного навчання. Вибір індивідуальних форм і прийомів виконання роботи. (<u>аудиторна самостійна робота</u>)
II. Основний етап	1. Виконати вправи, запропоновані в підрозділах <i>Reading Section</i> і <i>Language Section</i> (Студенти) 2. Виконати завдання підрозділу <i>Writing Section</i> (Студенти)	1. Підготовка навчального матеріалу для самостійної роботи. Проведення аналогії між подібними вправами, які виконувалися в аудиторії. Здійснення пошуку відповідних правил, значення фахових термінів, зразків мовлення тощо. (<u>позааудиторна самостійна робота</u>) 2. Створення власного мовленнєвого продукту відповідно до умов, заданих ситуацією. Здійснення пошуку додаткового матеріалу для підготовки і написання професійно орієнтованого есе. (<u>позааудиторна самостійна робота</u>)
III. Підсумковий етап	1. Здійснити взаємоконтроль за виконанням вправ, запропонованих у підрозділах <i>Reading Section</i> і <i>Language Section</i> (Студенти) 2. Організувати обговорення проблемних питань з підрозділів <i>Reading Section</i> і <i>Language Section</i> . (Студенти – лідери груп) 3. Провести обмін фаховою інформацією, представленою в есе. (Студенти) 4. Зафіксувати мовні та мовленнєві помилки студентів. Здійснити перевірку письмових робіт. (Викладач)	1. Порівняння результатів виконаної роботи з підрозділів <i>Reading Section</i> і <i>Language Section</i> в малих групах під керівництвом лідерів. (<u>аудиторна самостійна робота</u>) 2. Презентація лідерами проблемних питань перед усією групою. Пошук і обґрунтування правильних варіантів відповідей. (<u>аудиторна самостійна робота</u>) 3. Презентація есе в парах. (<u>аудиторна самостійна робота</u>) 4. Виконання роботи над помилками. Усвідомлення зроблених помилок. (<u>аудиторна робота під керівництвом викладача</u>)

Прокоментуємо таблицю. Самостійна робота студентів починається з **підготовчого етапу**, в аудиторії, коли викладач пропонує їм ознайомитися із структурою навчального посібника. Студенти усвідомлюють, що усі розділи мають ідентичну структуру, і що кожен розділ складається з підрозділів, які містять матеріал для формування і розвитку окремих англомовних компетентностей.

Викладач пояснює, що на початку роботи з відповідним розділом студентам необхідно виконати завдання з *Reading Section* і звертає увагу на наявність трьох різних текстів, кожен з яких містить два передтекстові завдання. Викладач перевіряє чи розуміють студенти мету першого завдання. Студенти усвідомлюють, що виконуючи таке завдання, вони з'ясовують глибину обізнаності з професійною темою і налаштовуються на відповідну фахову термінологію. Викладач пояснює, що позааудиторна самостійна робота повинна розпочатися з короткого письмового викладу наявної у студентів інформації з професійної проблеми. Наведемо приклад такого завдання з першого розділу запропонованого навчального посібника «Perspective of Lifelong Development».

*** Do you agree with the statements below? Why?**

1. People are becoming more and more obsessed with health and well-being.

2. The power of life style is quite important in promoting health and well-being.

3. Learning in health and well-being ensure that people develop the knowledge, understanding and skills which they need now and in the future.

Продовжуючи ознайомлення з матеріалом з *Reading Section*, викладач звертає увагу студентів на друге завдання з інструкцією прочитати автентичний текст і пояснити певну інформацію. Він просить студентів також переглянути післятекстові завдання і підкреслює, що їх виконання потребує, наприклад, умінь самостійно знайти значення лексичних одиниць з опорою на контекст або перефразувати їх; знайти відповідні підзаголовки до тексту; відповісти на питання, здійснивши пошук необхідної інформації, тощо. Під керівництвом викладача студенти пробують визначити мету запропонованих вправ. Нижче пропонується приклад післятекстової вправи.

*** Paraphrase the following statements from the text. Do it in writing.**

1. We are becoming more and more obsessed with health and well-being.

2. We adopt good nutritional patterns, etc.

Продовжуючи роботу на першому етапі, студенти переходять до аналізу вправ підрозділу *Language Section*, які спрямовані на формування граматичної компетентності у читанні та письмі. Під керівництвом викладача студенти усвідомлюють, що увага приділяється розширенню їхнього словникового запасу за рахунок фразових дієслів, які широко вживаються в сучасній розмовній та письмовій англійській мові і є характерними як для мови загального, так і для мови спеціального вжитку. Викладач коментує, що англійськими фразовими дієсловами називають поєднання дієслова з прийменником, прислівником або з цими двома частинами мови одночасно. Таке поєднання можна визначити як «ідіоматичне», так як дослівний переклад кожного з компонентів не становить єдиного сенсу всього поєднання. Для опанування різних фразових дієслів пропонується низка вправ у кожному розділі посібника. Наведемо приклад вправи цього підрозділу.

*** Paraphrase the following sentences using phrasal verbs with 'DO' instead of the underlined words. Translate your sentences into Ukrainian.**

1. *My mother is looking after her niece and nephew while her sister is in the hospital.* 2. *Can you manage without your mobile while you are in class? etc.*

Writing Section створено з метою спонукати студентів висловити власну думку з приводу фахової проблеми, здійснити пошук додаткової інформації з цієї проблеми з метою скласти план і написати есе. Викладач наголошує на тому, що завдання цього підрозділу відрізняється від тих, що пропонувалися раніше, і просить студентів пояснити різницю. Це спонукає студентів усвідомити, що вправи попередніх підрозділів були частково керованими, репродуктивними, оскільки вони, хоч і виконувалися самостійно, власний мовленнєвий продукт не створювалися.

Вибір однієї з трьох запропонованих фахових проблем і написання есе є продуктивним видом діяльності, який не є керованим і вимагає від студентів самостійного особистісного підходу. Щоб виконати завдання **Writing Section** студенти змушені приймати самостійні рішення, вибирати свою позицію стосовно проблеми, здійснювати пошук інформації з проблеми для обґрунтування своєї точки зору, конструювати і створювати власний мовленнєвий продукт. Далі пропонуються завдання із описаного підрозділу.

1. *Choose one of the following topics as your unit 1 writing assignment.*

* *Learning in health and well-being ensures that children and young people develop the knowledge, understanding and skills which they need now and in the future.*

* *Formation of a healthy life style of individuals, families and communities are main social workers' activities nowadays.*

Далі має місце **основний етап** самостійної роботи. Студенти працюють вдома. Вони здійснюють вибір індивідуальних форм і прийомів виконання роботи, визначають для себе конкретні цілі, складають план роботи, визначають джерела пошуку необхідної інформації, проєктують кінцевий результат. Успішне завершення основного етапу забезпечується здатністю студентів діяти продуктивно, створювати якісний особистісний навчальний продукт, знаходити власні підходи до його підготовки.

На **підсумковому етапі** студенти повинні здійснити взаємоконтроль за виконанням позааудиторної самостійної роботи. Саме необхідність порівняти результати роботи зумовлює місце проведення підсумкового етапу, який відбувається в аудиторії. Проте студенти продовжують працювати самостійно. Цей етап є дуже важливим, оскільки самі учасники – лідери груп виступають у ролі викладачів. Лідера можна змінювати для перевірки вправ кожного нового підрозділу, що дасть можливість декільком студентам виконувати роль викладача і нести відповідальність за результат виконаної роботи. Завданням лідерів є організувати перевірку результатів самостійної роботи і занотувати різні варіанти відповідей на одне завдання. Крім того студенти-лідери пробують зробити презентацію проблемних питань, представити правильний на думку їхньої підгрупи варіант відповіді, обґрунтувати його, погодитися чи не погодитися з точкою зору інших лідерів і/або представників їхніх підгруп. Таким чином проводиться загальне обговорення питань, з приводу яких студенти в підгрупах не дійшли згоди. У випадку наявності неправильної відповіді, викладач занотує її для обговорення наприкінці заняття.

У статті представлено методику організації самостійної роботи соціальних робітників при вивченні професійно орієнтованої англійської мови. Три етапи такої роботи забезпечують організацію аудиторної та позааудиторної самостійної діяльності студентів. Кожен етап має свої цілі, передбачає виконання певної навчальної діяльності і проводиться як під керівництвом і / або наглядом викладача на підготовчому і підсумковому етапах, так і цілком автономно на основному етапі.

У наших подальших публікаціях ми плануємо розглянути способи мотивації самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців з соціальної роботи.

Література:

1. Програма навчальної дисципліни «Іноземна мова – англійська» для студентів ОКР «Бакалавр» третього і четвертого років навчання галузей знань 0301 суспільно-політичні науки, 1301 соціальне забезпечення, 0101 педагогічна освіта, напрямів підготовки 6.030102 «психологія», 6.130102 «соціальна робота», 6.010106 «соціальна педагогіка» / А. Й. Гордєєва. – КНУ, ВЦП «Київський університет», 2014. – 62 с.

2. Lysenko K. Self-study Book for Social Workers. Self-study manual / K. Lysenko, A. Gordyeyeva. – К. : KNU, 2014. – 140 p.

УДК 81.373.237:61+81'255.6:61

Ю. С. Дев'ятко,

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, м. Одеса

БАГАТОКОМПОНЕНТНІ СТОМАТОЛОГІЧНІ ТЕРМІНИ: СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ТА ТРУДНОЩІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглянуто поняття багатокомпонентного терміна, наведено класифікацію термінологічних словосполучень та основні термінотворчі моделі сучасних англійських стоматологічних термінів. Крім того, наведено класифікацію міжкомпонентних зв'язків в термінологічних словосполученнях медичної галузі, а також сформуовано алгоритм роботи в процесі перекладу багатокомпонентних медичних термінів з англійської українською мовою.

Ключові слова: багатокомпонентний термін, стоматологічна термінологія, медичні терміни, переклад, міжкомпонентні зв'язки, термінотворча модель.

MULTI-COMPONENT DENTAL TERMS: STRUCTURAL ANALYSIS AND ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATION COMPLEXITY

The article is dedicated to the problems of dental terminology translation from English into Ukrainian, which is a complicated process that requires both thorough linguistic knowledge and deep awareness of dentistry. This complexity often causes numerous mistakes and drawbacks of scientific medical texts in the process of its translation. Thus, the aim of this research is a structural analysis of multi-component dental terms and consideration of English-Ukrainian translation difficulties. To realize the purpose of research we use systematic approach and comparative study to learn the translation regularities. The article gives a detailed analysis of problematic aspects in translation of multi-component English dental terms at the present stage. Moreover, it was outlined alternative ways of their solution. In addition to the abovementioned aspects the concept «multi-component term» is considered, a classification of terminological word combination and basic term formation models of contemporary English dental terms are set forth as well. As a result it was formed the operating procedure to translate correctly the multi-component dental terms from English into Ukrainian. In addition, a classification of component interconnection of medical word combination was presented. The article is of great help to foreign students and dentists, to linguists and medical translators.

Key words: multi-component term, dental terminology, translation, medical terms, component interconnection, term formation model.